Український державний університет імені Михайла Драгоманова
Соціально-гуманітарний факультет

РОБОЧА ПРОГРАМА ВИБІРКОВОЇ ДИСЦИПЛІНИ (СИЛАБУС)

"Ефективні комунікації в науково-дослідній діяльності"
(назва вибіркової дисципліни)
В10 Філософія
(назва освітньої програми)
Рік 2026-2027, семестр 3*
Форма навчання (*денна, заочна, вечірня*) *

Галузь знань* В Культура, мистецтво та гуманітарні науки

Спеціальність*В10 Філософія

(шифр, назва)

Третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти

Кафедра та викладач	Кафедра соціальної філософії, філософії освіти та освітньої політики Викладач/викладачі: **Матусевич Тетяна Володимирівна** Лінк на профіль викладача на сайті факультету чи у Google Scholar: https://scholar.google.com.ua/citations?user=z3d8bmsAAAAJ&hl=en E-mail: (адреса корпоративної пошти викладача): t.v.matusevych@udu.edu.ua		
I. Основна мета/цілі навчання	Ознайомлення майбутніх докторів філософії з основними принципами та стратегіями ефективної комунікації в науково-дослідницькій діяльності. Курс спрямований на розвиток навичок усної та письмової наукової комунікації, зокрема підготовки академічних статей, наукових презентацій, участі в міжнародних конференціях, ефективного ведення дискусій та міжкультурного академічного спілкування.		
II. Місце навчальної дисципліни в освітній програмі*	*Навчальна дисципліна вибіркова* *Цикл дисциплін за вибором*		
III. Обсяг навчальної дисципліни	*Кількість кредитів*	*3*	*3*
	Загальна кількість годин	*90*	*90*
	Лекційні заняття	*16*	*10*
	Семінарські/практичні заняття	*20*	
	Самостійна робота	*54*	*80*
IV. Короткий зміст навчальної дисципліни	*Модуль 1. Теоретичні основи ефективної комунікації в науково-дослідній діяльності. (Модуль охоплює базові аспекти ефективної комунікації в науково-дослідній діяльності, зокрема особливості академічного письма, принципи побудови аргументованого наукового тексту, структуру наукових статей, правила цитування та етичні аспекти наукового спілкування. Значна увага приділяється питанням академічної доброчесності, адаптації до міжнародного академічного середовища та ефективному використанню цифрових інструментів у наукових комунікаціях.)*		

	Теми модуля: *Основи наукової комунікації: принципи, структура, вимоги. Академічна доброчесність та етичні стандарти в науковій діяльності. Академічне письмо. Підготовка наукових статей та доповідей. Ефективна презентація результатів науково-дослідної діяльності. Використання цифрових інструментів у науковій комунікації. Міжкультурні аспекти наукового спілкування* *Модуль 2. Прикладні аспекти ефективної комунікації в науково-дослідній діяльностіМодуль зосереджений на практичному застосуванні комунікативних стратегій у науково-дослідній роботі в умовах цифрової трансформації, відкритої науки та зростання ролі штучного інтелекту. Розглядаються особливості міждисциплінарної та міжнародної взаємодії, наукові дискусії, популяризація досліджень, управління репутацією та етичні виклики комунікації в цифрову добу.* *Теми модуля:* *Особливості міждисциплінарної наукової комунікації: мовні, методологічні та інституційні бар'єри. Методи ефективної письмової та усної комунікації: структура наукового тексту, презентація результатів, робота з різними аудиторіями. Типові помилки в наукових комунікаціях та способи їх уникнення. Наукові дискусії, peer-review і конструктивна критика: запобігання конфліктам і етика взаємодії. Популяризація науки: формати (соціальні мережі, блоги, відкриті лекції, візуалізація даних), платформи та робота з цільовими аудиторіями. Стратегічні комунікації в наукових проєктах: взаємодія зі стейкхолдерами, грантодавцями та суспільством. Наукова співпраця та комунікація в міжнародному середовищі: академічна мобільність, спільні публікації, міжкультурні аспекти. Виклики цифрової доби: штучний інтелект у науковій комунікації, відкриті дані, препринти, управління науковою репутацією та протидія дезінформації.*
V. Результати навчання	РН1. Мати передові концептуальні та методологічні знання з філософії і на межі предметних галузей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень на рівні світових досягнень з філософії, отримання нових знань та здійснення інновацій. РН2. Вільно презентувати та обговорювати з фахівцями і нефахівцями результати досліджень, наукові та прикладні проблеми філософії державною та іноземною мовами, оприлюднювати результати досліджень у наукових публікаціях у провідних наукових виданнях. РН3. Ефективно застосовувати у фаховій діяльності знання основних положень теоретичної і практичної філософії, історії світової та вітчизняної філософської думки, а також основних напрямів та провідних тенденцій у сучасній світовій філософії. РН4. Формулювати і перевіряти гіпотези; використовувати для обґрунтування висновків належні докази, зокрема, результати теоретичного аналізу, прикладних досліджень, наявні літературні дані; аналізувати досліджувану проблему з урахуванням широкого інтелектуального та соціокультурного контекстів. РН5. Планувати і виконувати теоретичні дослідження з філософії та дотичних міждисциплінарних напрямів з використанням сучасного інструментарію, критично аналізувати результати власних досліджень і результати інших дослідників у контексті усього комплексу сучасних знань щодо досліджуваної проблеми. РН6. Глибоко розуміти загальні принципи та методи філософських наук, а також методологію наукових досліджень, застосувати їх у власних дослідженнях у сфері філософії та у викладацькій практиці. РН7. Застосовувати сучасні інструменти і технології пошуку, оброблення та аналізу інформації, зокрема, статистичні методи аналізу даних великого обсягу та складної структури, спеціалізовані бази даних та інформаційні системи. РН8. Розробляти та реалізовувати наукові та інноваційні проєкти, які дають можливість створити цілісне нове знання та професійну практику і розв'язувати значущі наукові проблеми філософії з врахуванням соціальних, економічних, екологічних та правових аспектів. РН9. Організовувати і здійснювати освітній процес у сфері філософії, його наукове, навчально-методичне та нормативне забезпечення, застосувати ефективні методики викладання навчальних дисциплін. РН10. Продукувати нові системоутворюючі знання на перетині фундаментальних проблем філософії та сучасних суспільних трансформацій в Україні та світі, гнучко моделюючи власну дослідницьку траєкторію відповідно до специфіки обраного наукового напряму (від класичного історико-філософського академізму до культурно-антропологічних чи соціально-освітніх студій), та верифікувати їх у сучасному науковому дискурсі.

VI. Порядок і критерії оцінювання	***Поточний контроль:****1. Опрацювання матеріалів до практичних занять та участь в них: доповідь на занятті, участь в обговоренні теми шляхом постановки проблемних питань та дискусія, доповнення міркувань. (Відповіді на шести заняттях, кожне з яких передбачає максимальну оцінку 5 балів, в загальному підсумку може становити 30 балів).* *2. Написання аналітичного есе з дисципліни. Виконується з теми, яка визначається на перетині проблематики курсу та теми дисертаційного дослідження здобувача освіти. Оцінка за аналітичне есе становить допуск до складання іспиту. (Максимальна оцінка за виконання реферату може становити 30 балів).* ***Підсумковий контроль** залік, який передбачає спільну дискусію (максимальна оцінка за залікове заняття – 40 балів).* **Критерії оцінювання** Під час усних відповідей: повнота розкриття питання; логіка викладення, культура мовлення; впевненість та аргументованість; використання основної та додаткової літератури (підручників, навчальних посібників, журналів, інших періодичних видань тощо); аналітичні міркування, вміння робити порівняння, висновки. (*Оцінку 5 балів здобувач може отримати у випадку системного розуміння теми, позицію обґрунтовує на основі різних джерел; висловлює інноваційну й оригінальну авторську позицію; оцінка 4 бали ставиться за комплексне розуміння теми, з наявними незначними огріхами в інтерпретації фактів, міркування обґрунтовує на основі освоєння декількох джерел, має авторську позмицію та вміє логічно структурувати навчальний матеріал; оцінка 3 бали ставиться за базове розуміння теми, не оригінальну авторську позицію та її стисле розкриття під час представлення теми, алогічну структуризацію навчального матеріалу; 2-1 бали ставиться за поверхове розуміння теми, наявні значні фактичні помилки та виявлений академічний плагіат.* Під час виконання письмової роботи (реферат): повнота розкриття теми; цілісність, систематичність, логічна послідовність, вміння формулювати висновки; дотримання вимог оформлення письмової роботи. **Рівень відповідності критеріям** Творчий рівень (90 – 100 балів). Здобувач засвоїв навчальну дисципліну повністю, вільно володіє навчальним матеріалом, успішно і креативно висловлюється з теми будь-якого рівня складності, аргументовано висловлює свої думки. Високий рівень (80 – 89 балів). Здобувач засвоїв навчальну дисципліну в необхідному обсязі, володіє навчальним матеріалом у межах навчальної дисципліни, виконав завдання до кожної теми, проте у відповідях допускає деякі неточності. Достатній рівень (70 – 79 балів). Здобувач засвоїв навчальну дисципліну в повному обсязі, але нерівномірно володіє навчальним матеріалом, здатний його аналізувати, проте не може сформулювати висновки досить ґрунтовно. Задовільний рівень (65 – 69 балів). Здобувач загалом опанував навчальну дисципліну, але більшість тем засвоїв поверхово. Низький рівень (60 – 64 балів). Здобувач загалом засвоїв навчальну дисципліну, але дуже поверхово, володіє навчальним матеріалом на елементарному рівні і фрагментарно, не може самостійно викласти зміст більшості тем. Незадовільний рівень: 35 – 59 балів з можливістю повторного складання. Здобувач частково засвоїв навчальну дисципліну, не засвоїв більшості тем, володіє елементарними знаннями з навчальної дисципліни, не вміє логічно, послідовно, грамотно висловлювати думку; 0 – 34 балів з обов'язковим повторним вивченням навчальної дисципліни. Здобувач не виконав більшості завдань, не володіє навчальним матеріалом.
VII. Політика курсу*	**Загальні правила під час занять**: *взаємоповага*; *активна участь* у дискусіях та обговореннях; *вимкнення гаджетів* (під час онлайн-занять вимкнення звуку); *запис матеріалу*: можна записувати матеріал лекцій, але фотографувати екрани презентацій/схем/малюнків лише з дозволу викладача.

	Дедлайни та умови для перескладання: *чіткі дедлайни*: всі завдання мають бути виконані та здані до зазначеного терміну (реферат); *обґрунтування пропусків*; *перескладання*: можливість перескладання зазвичай передбачається, але лише в усній формі (курс спрямований на високий розвиток комунікативних навичок, участь в дискусіях тощо). **Академічна доброчесність**: *самостійна робота*: завдання мають виконуватися самостійно, в разі посилання на матеріали – цитування джерел; *плагіат є неприпустимим*. **Зворотній зв'язок**: викладач регулярно надає зворотній зв'язок в разі коректного звернення усталеними нормами – засобами (корпоративна електронна адреса). **Індивідуальні консультації**: при виникненні питань, здобувачі мають можливість звернутися до викладача за індивідуальною консультацією.
VIII. Основні інформаційні ресурси	*Зазначають кілька основних джерел (підручники, посібники, статті, монографії, інтернет-ресурси тощо) для вивчення навчальної дисципліни**
	Матусевич Т. В. Філософська парадигма наукової освіти: концептуальна експлікація. Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філософія». 2023. № 24. С. 30–37. URL: https://journals.oa.edu.ua/Philosophy/article/view/3873. Matusevych T., Demeshkant N., Trusz S. Factor structure of academic resilience among Polish and Ukrainian students involved in remote education caused by Covid-19 and military aggression. Scientific Reports. 2024. Vol. 14. Art. 1000. DOI: https://doi.org/10.1038/s41598-024-51388-x. Ober J., Matusevych T., Strutynska O. From challenges to opportunities: Using ICT and AI in Ukrainian education in times of pandemic and War. Journal of Open Innovation: Technology, Market, and Complexity. 2025. Vol. 11, Iss. 4. Art. 100639. DOI: https://doi.org/10.1016/j.joitmc.2025.100639. Matusevych T., Romero M., Strutynska O. Citizenship, censorship, and democracy in the age of artificial intelligence. In: Creative Applications of Artificial Intelligence in Education / ed. by A. Urmeneta, M. Romero. Cham: Palgrave Macmillan, 2024. P. 57–71. DOI: https://doi.org/10.1007/978-3-031-55272-4_5. Maher C., Gyles T., Nestler E. J., Schiller D. A guide to science communication training for doctoral students. Nature Neuroscience. 2024. Vol. 27. P. 1211–1213. DOI: https://doi.org/10.1038/s41593-024-01646-y. Чуканова С., Ярошенко О. Наукова комунікація в цифрову епоху. Київ: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2024. 464 с. König L. M. et al. How to Communicate Science to the Public? Recommendations for Effective Written Communication Derived From a Systematic Review. Zeitschrift für Psychologie. 2025. Vol. 233, No. 1. P. 40–51. DOI: https://doi.org/10.1027/2151-2604/a000572

Обговорено та затверджено на засіданні кафедри __соціальної філософії, філософії освіти та освітньої політики_____
протокол №_1__ від __27 серпня 2026 р_____

***** Не є обов'язковим структурним елементом робочої програми навчальної дисципліни (силабуса). Також за рішенням гаранта та науково-методичної ради факультету/інституту відповідно до специфіки освітньої програми, в межах якої викладається навчальна дисципліна, можуть бути додані інші структурні елементи робочої програми навчальної дисципліни (силабуса) або змінено її технічне оформлення